VERSCHAFFING

VAN

DIRECTE HULP

AAN

ONBEHUISDE MANNEN, VROUWEN EN KINDEREN.

KANTOOR:

HAARLEMMER HOUTTUINEN No. 15.

VERSCHAFFING

VAN

DIRECTE HULP

AAN

Onbehuisde Mannen, Vrouwen en Kinderen.

KANTOOR:

HAARLEMMER HOUTTUINEN No. 15.

Aan de inwoners van Amsterdam.

De ondergeteekenden nemen de vrijheid dit boekje in de belangstellende aandacht van hunne stadgenooten aan te bevelen.

Lezing daarvan zal hen ongetwijfeld leiden tot het steunen dezer loffelijke poging om tijdelijke huisvesting en steun te geven aan eene groote menigte dakloozen, mannen, vrouwen en kinderen, die niet weten waarheen te gaan, en die anders op de publieke straat of in politie-bureaux den nacht zouden moeten doorbrengen.

Dat er aan deze inrichting behoefte bestaat is bewezen door de praktijk der laatste jaren; ook het boekje is in dit opzicht welsprekend en het daarin medegedeelde staaft de juistheid van onze bewering.

Maar om te kunnen bestaan behoeft zij den geldelijken steun van zeer velen en het is die, welken wij zoo vrij zijn bij dezen van onze stadgenooten in te roepen.

In afwachting van eene meer definitieve regeling hebben ondergeteekenden zich bereid verklaard met den Heer JONKER samen te werken tot de instandhouding van deze stichting, van welker inkomsten en uitgaven publieke verantwoording zal worden gedaan.

J. H. VAN EEGHEN.
C. W. JANSSEN.
J. G. SCHÖLVINCK.
N. M. JOSEPHUS JITTA.
J. F. L. BLANKENBERG.

AMSTERDAM, Februari 1904.

Verschaffing van directe hulp aan Onbehuisde Mannen, Vrouwen en Kinderen.

Kantoor: HAARLEMMER HOUTTUINEN No. 15.
AMSTERDAM.

Inleiding.

Het doel van dit boekje is om de inwoners van Amsterdam bekend te maken met den arbeid der Stichting en enkele mededeelingen te doen omtrent de uitkomsten van dien arbeid. Tevens is het onze wensch U tot liefde en practische medewerking op te wekken, opdat wij daardoor in staat zullen zijn meer goed te doen in de toekomst dan wij tot hiertoe in staat waren te doen. 't Is waar voor vele Amsterdamsche lezers van dit boekje zal het nauwelijks noodig zijn het werk onzer Stichting te beschrijven. Gelukkig mag deze Stichting zich reeds in een goeden naam verheugen en aan die omstandigheid is het voorzeker te danken, dat velen haar met hunne gaven wilden steunen. Toch zal 't verspreiden van dit boekje niet overbodig zijn.

In de eerste plaats zullen de volgende mededeelingen, naar wij vertrouwen, voor hen, die wij reeds onder de vrienden onzer Stichting mogen rekenen,

een spoorslag zijn om ons hun hulp te blijven verleenen en voorts zal voor anderen kennismaking met het doel en streven der Stichting zeker aanleiding zijn haar arbeid *te gaan* steunen.

Immers: 't is ons telkens duidelijk gebleken, dat zij, die den arbeid der Vereeniging leerden kennen en getuigen waren van wat er in onze verschillende inrichtingen gedaan wordt, reeds dadelijk liefde en respect voor ons werk kregen en daarvan in woorden zoowel als in daden getuigenis gaven.

In de volgende bladzijden wenschen wij daarom den belangstellenden lezer iets te vertellen over het ontstaan en het doel der Stichting, hem bekend te maken met de personen in de inrichtingen opgenomen, hem te wijzen op verkregen resultaten, en hem voorts op te wekken ons te helpen in het onderhouden en uitbreiden van ons werk. Als het schrijven der navolgende regelen ten gevolge zal hebben, dat de arme verlaten, noodlijdende zwervers van Amsterdam, eenige ,,vrienden in den nood" er bij gekregen zullen hebben, dan zal de schrijver er van zich ruimschoots voor zijn moeite beloond achten.

Ontstaan der Stichting.

In onze groote stad met ruim een half millioen inwoners waren een groot aantal armen, mannen, vrouwen en kinderen, die moesten derven, wat anderen bezitten, die medelijden verdienden, en verachting ontvingen. Ze zwierven rond zonder voedsel, zonder kleeding, zonder onderdak; werk om het hoogst noodige te verkrijgen konden ze niet vinden. Door bijna een ieder verstooten doolden zij als paria's langs wegen, velden en straten. Ze hadden geen doel, geen toekomst, geen vooruitzicht eens te worden opgeheven uit het slijk, waarin ze dag in dag uit leefden en steeds dieper verzonken. Daar waren mannen, ouderen en jongeren van jaren, die door slechte opvoeding, misbruik van sterkendrank, voortdurende verleiding, in de gevangenissen terecht kwamen, om zoodra ze die hadden verlaten er weer terug te keeren, want niemand wilde met hen te doen hebben. Vroegen ze om werk, men wees hen af; daar waren immers fatsoenlijke menschen genoeg, die werk noodig hadden, dat men geen bekend dronkaard, geen verachtelijk wezen, geen oud-gevangene in dienst nam.

Vroegen ze om hulp of steun, ze werden afgewezen, men gaf niet aan bedelaars! Wel nam de politie hen op, om hen te brengen naar de rijks-werkinrichting, maar helpen neen, dat deed men niet, dikwijls een-

voudig daarom, wijl men de gelegenheid miste, om blijvende verbetering in het lot dier menschen te brengen. Er moest werk zijn om brood, kleeding en onderdak te verdienen, er moesten vrienden zijn, die leiding wilden geven aan het verloren leven van den armen tobberd, die steun wilden bieden bij verleiding, bewaren wilden voor slechte omgeving, geschikt wilden maken voor de maatschappij om daarin op behoorlijke wijze te leven en te werken. Dit alles werd gevoeld en daarom ging men tot de stichting onzer inrichtingen over.

Doel der Stichting.

Wij geven arbeid, brood en onderdak aan al die ellendigen, die, zoo ze niet geholpen worden, een gewissen ondergang tegemoet gaan. Wij steken de hand toe aan oud gevangenen, aan den dronkaard, aan den zedelijk-zwakke, die hulp noodig heeft en geholpen wil worden. Wij bewaren hen voor drank, bandeloosheid en gevangenis, leeren hen werken om straks in de maatschappij terug te keeren, gewapend met de kracht, die zij in onze inrichtingen ontvingen, om als eerbare mannen, dikwijls tot toonbeeld voor velen, te worden. We willen hier niet spreken over resultaten, dit doen we elders in dit boekje, laat ons het

hier slechts constateeren: onze inrichtingen zijn Tehuizen voor ongelukkigen en schipbreukelingen der maatschappij, zij staan open voor ieder, man, vrouw of kind van welke richting of godsdienst ook.

Inrichtingen der Stichting.

We wenschen nu over te gaan tot eene korte beschrijving van de verschillende inrichtingen die onze stichting in het leven heeft geroepen, ze zijn:

1. Toevlucht voor onbehuisde mannen,
   Haarlemmerhouttuinen 15.
2. Toevlucht voor onbehuisde vrouwen en kinderen.
   Bloemgracht 24.
3. Goedkoop Volkslogement en Gaarkeuken,
   Haarlemmerhouttuinen 15.
4. Werkplaats,
   Haarlemmerhouttuinen 13.

Bij elk der inrichtingen willen wij in de volgende bladzijden een oogenblik stil staan.

Tehuis voor Mannen.

HAARLEMMER HOUTTUINEN No. 15.

In deze afdeeling worden opgenomen de mannen, die door werkloosheid aan lager wal geraakt, ten laatste het zwerven moede, aankloppen om onderdak. In de meeste gevallen komt de man in onreinen toestand, zoodat ons eerste werk is den man te verwijzen naar de badkamer en hem daarna van schoone kleeren te voorzien. Na zijn maag te hebben gevuld gaat de man naar de werkplaats om daar te werken voor hetgeen hij reeds ontving en nog zal ontvangen. Dit werk is zeer verschillend; den timmerman, schilder, schoenmaker enz. wordt werk gegeven in zijn eigen vak, terwijl de man, die geen vak heeft geleerd, naar de werkplaats gaat, waar hij hout zaagt, klooft of samenbindt, of andere werkzaamheden verricht. Laat ons uit de vele gevallen enkele meedeelen om U duidelijker te maken wat soort menschen door ons wordt geholpen.

Een jongeling van 18 jaar, die reeds op zeer jeudige leeftijd zijne moeder verloor, werd toen hij 12 jaar oud was door zijnen vader verlaten en begon toen reeds een zwervend leven. Hij trok van de eene stad naar de andere, nu eens werkende, dan weer zijn brood bedelende. Op zekeren dag klopte hij in zeer

beklagenswaardigen toestand bij ons aan. Hij had bijna geen kleeren aan en was onrein, haveloos en uitgehongerd. Hij werd opgenomen en na gereinigd te zijn en gegeten te hebben, werd hem een slaapplaats aangewezen. Den volgenden morgen zonden wij hem naar de werkplaats. Hij gedraagt zich goed, werkt met ijver en binnen korten tijd hopen wij hem in de maatschappij te plaatsen, waar hij dan in zijn eigen onderhoud kan voorzien.

Op zekeren morgen meldde zich op ons kantoor een man aan van ruim 30 jaar. Hij vertelde ons, dat hij eenige weken geleden wegens slapte door zijn patroon was ontslagen en door geheel Amsterdam tevergeefs werk had gezocht. Zijn overgespaarde penningen waren opgeteerd en restte hem niets anders, als wij hem niet konden helpen, dan zich bij de politie aan te melden als zijnde zonder middelen van bestaan.

Gelukkig waren wij in staat den man uit zijn ellendigen toestand te verlossen, door hem direkt in de inrichting op te nemen en van voeding en werk te voorzien.

Ieder, die door ons wordt opgenomen, wordt reeds bij zijn opname onder 't oog gebracht, dat zijn verblijf in onze inrichtingen slechts tijdelijk is en dat hij, zoo gauw hij weer op dreef is, uit moet zien naar eene betrekking. Meestal komen de personen echter

in zulk een ongelukkigen toestand, dat zij eerst na verscheidene weken wat op verhaal komen.

Niet altijd zijn de personen, die opname vragen van den leeftijd als in de beide voorgaande gevallen. Zeer dikwijls hebben zij, die zich aanmelden reeds een hoogeren leeftijd bereikt, maar zijn toch nog te jong om in een gesticht van het kerkgenootschap, waartoe zij behooren geplaatst te worden. Zulke personen worden door ons opgenomen tot dat zij den vereischten leeftijd hebben bereikt. Hun worden lichte werkzaamheden gegeven en de dankbaarheid, die zij betoonen is dikwijls treffend, want hun opname bewaart hen voor een gewissen ondergang, of zou wanneer wij ons hun lot niet aantrokken opzending voor de Rijkswerkinrichting hun eenigst vooruitzicht zijn.

Alvorens van deze afdeeling af te stappen wenschen wij gaarne Uwe aandacht te vestigen op het feit, dat wij, om al deze mannen van kleeren te voorzien, veel noodig hebben. Op vele zolders is misschien boven en onder kleeding genoeg, die men gaarne voor dat doel zou willen afstaan. Men behoeft daartoe slechts een briefkaart te zenden naar het kantoor: **Haarlemmer Houttuinen No. 15,** en met dankbaarheid wordt de afgedankte kleeding afgehaald.

Tehuis voor Onbehuisde Vrouwen en Kinderen.

BLOEMGRACHT No. 24.

A. Afdeeling Onbehuisde Vrouwen.

In deze afdeeling worden opgenomen daklooze en zwervende meisjes, vrouwen en moeders met kinderen. De vrouwen, die worden opgenomen worden ook eerst gereinigd en van kleeding voorzien. Zij blijven in de inrichting totdat er voor hen werk is gevonden en ook daarna kunnen zij nog van de inrichting gebruik maken. De opname geschiedt geheel gratis, zonder onderscheid van Godsdienst of verleden. Wanneer echter Vrouwen door andere vereenigingen of genootschappen worden gezonden, of wanneer zij zelf in staat zijn te betalen, dan wordt voor kosten van onderhoud veertig cts. per dag berekend, daaronder is dan alles begrepen, slapen, voeding, bewassching enz.

Zoolang er plaats is, wordt er niemand geweigerd en wij weten waarlijk niet wat er van zeer velen van deze ongelukkigen ware gekomen, wanneer hun de reddende hand niet was toegestoken. Omtrent deze personen zouden zeer veel verhalen kunnen worden gedaan, doch wij zullen ons er toe bepalen slechts één

of twee gevallen te vermelden uit het lijdensboek, dat over die ongelukkigen zou kunnen worden geschreven.

Wat zou er terecht gekomen zijn van de twee meisjes wier toestand hieronder in weinige woorden beschreven wordt, wanneer hun geen directe hulp zou zijn aangeboden?

Twee zusters van 20 en 17 jaar zwierven door de straten van Amsterdam zonder onderdak of middel van bestaan.

Haar vader, een oud man van 75 jaar in zeer ziekelijken toestand verkeerende, had jaren lang met zijn zes kinderen met een draaiorgel langs de straat geloopen om in hun onderhoud te voorzien. Zijn vrouw verliet hem, werd herhaaldelijk wegens verschillende vergrijpen veroordeeld en bracht den tijd, dat zij niet in de gevangenis was, in slecht gezelschap door. De oude man werd ten laatste opgenomen in het ziekenhuis en na zijn herstel in het werkhuis geplaatst, waardoor zijn 4 jongste kinderen gelukkig in het stads bestedelingenhuis werden opgenomen.

De gedachte echter, dat er nog twee van zijn kinderen rondzwierven, gunde hem geen rust. Daar wij eerst ook de 4 jongsten in onze inrichting hadden verpleegd vóór zij naar het bestedelingenhuis gingen, verzocht hij ons, ons 't lot der beide jonge vrouwen te willen aantrekken. Door een gelukkig toeval kwamen

de meisjes een voor een in onze handen. Werken hadden zij niet geleerd, zoodat zij nergens voor geschikt waren. Te verhalen in welken toestand zij beiden bij ons kwamen is zeker overbodig, waar ieder zich gemakkelijk de gevolgen van een leven op straat zonder reiniging en verschooning begrijpen kan.

Het spreekt van zelf, dat er heel wat te reinigen viel, eer zij er behoorlijk uitzagen. Gelukkig wilden beiden gaarne leeren en in het tehuis worden zij nu opgeleid tot dienstboden. Zij zullen wel niet zoo spoedig kunnen worden geplaatst, maar wij hebben goede verwachtingen van beide meisjes. We zullen ons best doen om van twee totaal ongeschikte, verloren meisjes, nuttige leden der maatschappij te maken en wij hebben alle hoop daarin te zullen slagen. We houden ons hart vast bij de gedachte, wat er van deze jonge vrouwen terecht gekomen zou zijn, als zij in dat zwervend leven waren voortgegaan.

Zullen deze meisjes niet in de verdere jaren van hun leven dankbaar zijn voor de hulp haar aangeboden?

De eerste gang van den ouden vader, toen hij zijn vrijen dag had in het Armenhuis, was naar ons kantoor om ons te bedanken voor de hulp zijn kinderen bewezen.

Door werkloosheid geraakte het gezin van B in zeer treurige omstandigheden. De man werd tenge-

volge van tegenspoed en ontberingen ziek en naar het ziekenhuis gebracht. Zijn vrouw bleef met zes kinderen geheel onverzorgd achter. Om het aller noodigste voedsel te kunnen koopen werd het eene stuk huisraad na het andere verkocht totdat er ten laatste niets meer te verkoopen was. De vrouw, die haar zevende kind verwachtte, moest ook naar het ziekenhuis worden gebracht, alwaar het spoedig 't levenslicht aanschouwde. De kinderen werden toen in het Bestedelingenhuis opgenomen.

Kort daarna werd de vader als hersteld ontslagen en zoodra was dat in het Bestedelingenhuis niet bekend, of daar werden zijn kinderen bij hem teruggebracht. Waar moest die arme man nu met zijn kinderen naar toe? Geen werk, geen huis, geen enkele cent op zak en zoo liep hij met zijn kinderen te zwerven, totdat hij 's avonds gelukkig hoorde, dat er een inrichting was, waar arme zwervers werden opgenomen.

Wij zonden de kinderen naar ons kinder-tehuis en hem werd een plaats in de mannen-inrichting gegeven.

Eenige dagen daarna werd ook de vrouw ontslagen uit het ziekenhuis met een kindje van 12 dagen en ook zij werd direct in onze inrichting opgenomen. Zoo hadden wij dan het geheele gezin onder onze hoede en begonnen voor den man werk te zoeken. Gelukkig na eenige weken vond de man werk op een fabriek in de stad en begonnen we maatregelen

te nemen, om dat gezin in de maatschappij terug te brengen. Met hulp van andere R. C. vereenigingen werd door den man een huisje gehuurd en trad hij vol moed de maatschappij weer in, dankbaar dat wij hem liefderijk opgenomen en hem en de zijnen verzorgd hadden.

Ik zou door kunnen gaan met het verhalen van zulke geschiedenissen totdat er een dik boekdeel mee zou zijn gevuld, maar de cijfers van deze afdeeling spreken voor zich zelf. Ja wij zijn dankbaar ook in dezen tak van arbeid voor zoovelen een hulp te mogen zijn.

B. Afdeeling Verwaarloosde en Onbehuisde Kinderen.

Niets heeft meer onze liefde dan het werk onder de arme verwaarloosde en verlaten kinderen, en er zijn er in Amsterdam zeer velen. Eigenlijk is ook de opname der kinderen slechts tijdelijk en daaraan wordt ook steeds de hand gehouden, voorzoover het kinderen zijn, die door de ouders of moeders worden meegebracht, maar wij krijgen ook zeer veel kinderen, die geheel alleen rondzwerven, of wier vader een dronkaard is, die heelemaal niet naar zijn kinderen omziet.

Het arme verlaten kind maakt aanspraak op ons medelijden en onze hulp en wij willen beide gaarne schenken, zoo wij daartoe door uw gewaardeerde hulp in staat worden gesteld.

Eenige maanden geleden werd mij verteld, dat een arme man reeds twee jaar met zijn drie kinderen zwierf. Ik zocht hem op straat op, waar hij mij vertelde, dat ruim twee jaar geleden zijn vrouw gestorven was en dat na dien tijd zijn kinderen overal hadden rondgszworven, thans vertoefden zij op een zolder bij oude buren, maar ook daar konden zij niet blijven. Ik vroeg hem den volgenden morgen met de kinderen bij mij te komen en toen ik daar dat drietal kinderen voor mij zag staan, moest ik bekennen nog nimmer kinderen in zulk een ellendigen toestand te hebben gezien. Ik zal den lezer een beschrijving van hun lijden sparen, genoeg als ik zeg, dat het heel wat moeite kostte deze kinderen te reinigen. De vader verdiende eenige centen per dag en had die voor zich zelf noodig, de kinderen leefden van hetgeen andere menschen, bijna even arm als zij zelf, hun gaven. Zij zijn nu bij ons in de inrichting, gaan geregeld school en alhoewel de onderwijzers heel wat moeite hebben om hun te onderwijzen, zullen zij toch nog wel iets inhalen van de schade door verwaarloozing van hun opvoeding veroorzaakt. Het oudste een meisje van 13 jaar, is begonnen het a. b. c. te leeren.

Reeds jaren zwierf door de straten van Amsterdam een vrouw met twee kleine jongens. Toen ik haar, eenige jaren geleden, voor het eerst opmerkte waren de kinderen 2 en 1 jaar oud. De vrouw is verschrikkelijk aan den drank verslaafd en brengt haar tijd door óf in de gevangenis wegens verschillende vergrijpen tegen de wetten óf dronken op een der politie posten. Wanneer zij in de gevangenis zit, worden de kinderen in het Bestedelingenhuis verpleegd, maar zoodra wordt zij niet ontslagen, of zij haalt hare kinderen en komt dan aan den avond van den zelfden dag, met de kinderen, dronken op een der bureaux.

De vrouw slaapt haar roes uit in het arrestanten hok en de kinderen spelen bij de agenten, totdat zij eindelijk in slaap vallen.

Dit treurig spel heeft zich verscheidene malen herhaald tot dat een der Commissarissen van Politie, begaan met het ellendig leven, waaraan deze kinderen waren prijs gegeven, zich hun lot aantrok.

Door zijn tusschenkomst werden de kinderen eerst bij een paar vrouwen een tijdlang verpleegd en daarna werd het oudste kind aan onze zorgen toevertrouwd, het jongste wordt thans in het Gasthuis verpleegd, maar voor hem is ook na zijn herstel een plaats in onze inrichting. De moeder leidt nog steeds haar zwervend leven, men ziet haar nooit anders dan in beschonken toestand achtervolgd door een troep kinderen, die haar plagen en uitjouwen, totdat een agent

van politie haar weer opbergt; maar gelukkig zijn de beide kinderen aan dat ellendig leven onttrokken.

Zooals u wel denken kunt wordt door opname van zulke kinderen ons ruimte voor tijdelijke plaatsing kleiner, zoodat wij ons genoodzaakt zien voor de kinderen, die nu geheel aan onze zorg zijn toevertrouwd, weldra plaatsing te vinden in andere instellingen om daardoor meer plaats te krijgen voor tijdelijke gevallen. Het ligt hoegenaamd niet in onze bedoeling kinderen voor langen tijd onder onze hoede te nemen, maar de vraag rijst: wat moeten wij dan met deze arme kinderen doen? Hen terugbrengen in de krotten, waaruit wij hen hebben gehaald, hen weer prijs geven aan de armoede en het zwervend leven, dat zij leidden vóórdat zij bij ons kwamen? Neen, dat zou hetzelfde zijn als een drenkeling uit het water halen en hem, nadat hij bijgekomen is en u bedankt voor zijn levensbehoud, weer in de diepte te werpen, om daar om te komen. Het werk der liefde, dat wij begonnen zijn, willen wij voortzetten door te trachten hen nuttige leden der maatschappij te doen worden.

Ook voor dezen arbeid is zeer veel geld noodig, maar wij twijfelen niet of veler hart zal tot goed doen worden bewogen. Wij zullen het werk doen en gij geachte lezer geeft ons uw finantieele hulp en zóó zullen wij slagen.

Voor de kinderen, die door omstandigheden voor hun verdere opvoeding hulp en steun noodig hebben, zullen wij ons in verbinding stellen met andere vereenigingen, die de opvoeding van verlaten kinderen tot hun taak rekenen en wij twijfelen niet, of ook dàár zullen wij op medewerking kunnen rekenen.

Volks Logement en Gaarkeuken,

HAARLEMMER HOUTTUINEN No. 15.

Ongetwijfeld is het u bekend, dat er velen in groote steden zijn, die zeer weinig verdienen; menschen die door het verrichten van los werk enz. in hun onderhoud trachten te voorzien. Zij verdienen echter te weinig om in een goed kosthuis te gaan, ja zelfs te weinig om in de goedkoopste slaapsteden te overnachten, maar willen toch geen gebruik maken van inrichtingen van liefdadigheid. Voor zulke personen hebben wij ons Volkslogement en Gaarkeuken opgericht. De mannen, die wij hier herbergen, vinden voor 10 of 20 Cts. per nacht een goede zindelijke rustplaats en voor 5 Cts. per portie wordt hun warm middageten verstrekt, bestaande uit aardappelen en groenten gestoofd, bruine boonen, capucijners, erwtensoep, pannekoeken enz.

Laat mij in 't kort U meedeelen hoe het in deze afdeeling toegaat.

Om 12 uur 's middags kunnen de mannen komen om te eten en wanneer het weer slecht is en zij geen werk meer hebben, mogen zij tot 's avonds 10 uur in de eetzaal blijven. Daarna vertrekken zij die geen gebruik maken van het logement en de anderen gaan naar de slaapzaal, terwijl de eetzaal gesloten wordt. Daar de meesten dezer mannen hun brood verdienen op de groentenmarkt met het verrichten van sjouwwerk staan zij dus reeds heel vroeg op, sommigen reeds om drie uur; de zulken mogen dan ook 's avonds vroeger gaan slapen.

Om 8 uur 's morgens moeten allen weer het gebouw hebben verlaten om ons zoodoende de gelegenheid te geven de zalen te reinigen en alles weer in orde te brengen.

Wanneer een man dus twee gulden vijftig per week verdient is hij in staat in zijn eigen onderhoud te voorzien. De man behoeft dan niet aan de openbare liefdadigheid om hulp te vragen en loopt geen gevaar om opgezonden te worden naar een Rijks-werkinrichting. Tevens wordt in den winter door arme menschen ook veel gebruik gemaakt van de gelegenheid tot het afhalen van warm eten. De bons, die zij van de gegoeden daarvoor krijgen, zijn daarvoor aan 't kantoor te verkrijgen in boekjes van 5 gulden of *f* 2.50. Wordt er dus aan uw deur om eten gevraagd

voor een arm gezin en u is in 't bezit van onze bons, dan weet u zeker, dat uwe gave goed wordt besteed. Een bon van tien centen geeft aan een arme een warm maal.

Werkplaats.

HAARLEMMER HOUTTUINEN No. 13.

In onze werkplaatsen geven wij elken dag aan werkloozen werk. Verschillende ambachten worden er uitgeoefend n. l. timmeren, meubelmaken, schoenmaken, kleermaken en schilderen. De man, die een dezer ambachten verstaat, gaat naar de betreffende afdeeling. En aangezien zich onder de zwervers, die zich bij ons aanmelden, dikwijls de knapste werklieden bevinden, worden in onze inrichting verschillende huishoudelijke artikelen, zooals b. v. trappen, vuilnisbakken, droogrekken, keukentafels enz. gemaakt. Voor de leverantie van dergelijke voorwerpen houden wij ons beleefd aanbevolen. Zoo u misschien op zolder eenige oude meubelen hebt staan, die door u niet meer gebruikt worden, schrijf ons s.v.p. een briefkaart, we zullen ze afhalen, repareeren en voor een der inrichtingen gebruiken of ten behoeve van arme gezinnen bewaren.

De mannen, die geen vak verstaan, maken de bekende bosjes hout, die gedurende de wintermaanden langs de huizen worden verkocht en een groot gemak zijn voor het aanmaken van kachels.

De prijzen dezer bosjes zijn als volgt:

1000	bosjes	hout à	ƒ 7.50.
100	„	„ „	0.80.
50	„	„ „	0.40.
25	„	„ „	0.20.
12	„	„ „	0.10.

Om onzen arbeid te steunen verzoeken wij u beleefd ons uwe orders te willen toezenden.

SLOTWOORD.

Het is met een gevoel van dankbaarheid, dat wij terug zien op den bijna afgeloopen winter. Wij mochten zeer vele ongelukkigen helpen en alhoewel ook teleurstellingen ons deel waren, hebben wij toch veel dankensstof. Van verschillende personen, die door de inrichtingen werden geholpen, krijgen wij aanmoedigende berichten; er zijn er, die het thans heel goed gaat in de maatschappij. Om nu het werk onder de verlatenen en verwaarloosden voort te zetten is zeer veel geld noodig, maar *Eendracht maakt Macht.* Wij helpen menschen van alle gezindten, dus ieder kan ook onzen arbeid steunen. Om dit jaar te kunnen doen wat wij gaarne wenschen, hebben wij *Tien duizend gulden* noodig en wij vragen U vriendelijk help ons goed, en de armen, die door Uwe gaven geholpen worden, zullen U zegenen.

De laatste pagina van dit boekje is bestemd om ons te verblijden; vul daar s. v. p. het bedrag Uwer gave in en met dankbaarheid zullen wij het in ontvangst nemen. Zoo U liever het inteekenbiljet naar ons toezendt doe dat dan s. v. p. aan het adres:

Haarlemmer Houttuinen No. 15.

Over elk bedrag zal per kwitantie worden beschikt.

De Uwen tot hulp der armen,

T. JONKER,

J. C. JONKER-CLAUZER.

Voor verdere inlichtingen vervoege men zich bij den Directeur.

Verschaffing van directe hulp aan Onbehuisde Mannen, Vrouwen en Kinderen.

Kantoor: HAARLEMMER HOUTTUINEN No. 15.

De ondergeteekende wenscht bovenstaande Stichting te steunen in haar streven tot opheffing van armen en verlatenen met

Een gift in eens van *f* .....

Een gift per jaar van *f* .....

AMSTERDAM, ...

Naam: .....

Adres: .....

P. S. De persoon, die dit inteekenbiljet in ontvangst komt nemen, is voorzien van een volmacht door den Heer T. JONKER geteekend.